

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

DNEVNI PREGLED

PRIVREDNIH KRETANJA - UKRAJINSKA KRIZA -

11. MART 2022. GODINE

BREAKING

Vlada Srbije usvojila je inicijativu Grupacije proizvođača biljnih ulja PKS da ostane slobodan izvoz suncokretovog ulja u boci, a da se privremeno zaustavi izvoz sirovog ulja

DNEVNI PREGLED PRIVREDNIH KRETANJA (UKRAJINSKA KRIZA) – 11. MART 2022. GODINE

Opšta napomena privrednicima u Srbiji

Zbog političke situacije prouzrokovane ukrajinskom krizom poslovanje sa Ukrajinom, Rusijom i Belorusijom je otežano uz kontinuirano povećanje rizika.

Zbog najava reakcija RF na sankcije uvede od strane USA, UK, EU situacija na globalnom tržištu je praktično nepredvidiva i očekivanja su da će u narednom periodu doći do pogoršanja uslova poslovanja.

Preporuka Privredne komore Srbije svojim članicama je da budu vrlo oprezni u realizaciji poslovnih poduhvata sa ovim zemljama i da se konsultuju sa stručnim službama PKS.

Opšta info stranica PKS povodom ukrajinske krize: <https://pks.rs/strana/ukrajina-info-servis>

Pozivni centar: 0800 808 809 (radnim danima) i 066 875 0 600 i 066 875 1114 (vikendom)

E-mail: kriznistab@pks.rs

Sednica Saveta za BDP

Glavni zaključci sa sednice Saveta za koordinaciju mera ekonomske politike za rast bruto domaćeg proizvoda (Savet za BDP):

- Makroekonomska situacija u Srbiji je stabilna, s tim što se u prvim mesecima 2022. godine beleži pad industrijske proizvodnje. Očekivana stopa rasta BDP-a od 4,4% u prvom kvartalu će verovatno biti revidirana naniže. Nastavljaju se inflatorni pritisci, primarno usled rasta cene energenata i hrane.
- Ministarstvo poljoprivrede je saopštilo da je stanje u poljoprivredi stabilno, zasejana je pšenica na većoj površini na uštrb drugih ratarskih kultura. Povećano je interesovanje poljoprivrednika za uzgajanje uljane repice. Glavni problem poljoprivrede je rast cene veštačkih đubriva i procena je da će biti potreban uvoz.
- I pored odluka Vlade Srbije o ograničenju izvoza PKS i dalje stoji iza stava potrebno što pre dozvoliti nesmetan izvoz finalnih poljoprivrednih proizvoda (ulja i brašna), a kroz sistem kvota eventualno ograničiti izvoz zrna (pšenica i kukuruz).
- PKS upozorava da najviše brine porast cene input za građevinarstvo i hemijsku industriju i stabilnost lanca snabdevanja.

- Očekuje se da će tranzit roba i sirovina do Rusije preko rumunske luke Konstanca uskoro biti vrlo ograničen, moguće i obustavljen, pa je potrebno naći alternativna tržišta.

Transport

Produženo je ograničenje transporta kroz Mađarsku od 11. marta, 22.00 do 22.00, 15. marta, zbog državnog praznika. Ograničena je vožnja teretnih vozila preko 7,5 tona u domaćem i međunarodnom saobraćaju, a sledeće kategorije su izuzete zabrane: vozila koja prevoze žive životinje; koja prevoze kvarljivu hranu; koja prevoze gorivo; humanitarne pošiljke (utovarena i srodna putovanja bez tereta).

Link odluke na mađarskom dostupan je ovde <https://kormany.hu/hirek/pentek-estetol-kedd-estig-lesz-ervenben-a-kamionstop-a-hosszu-hetvegen>

Transport robe prema Rusiji i dalje funkcioniše uz sve veći rizik prilikom tretiranja tereta od strane tranzitnih zemalja EU. Nakon zatvaranja graničnih prelaza između Ukrajine i Rusije i između Ukrajine i Belorusije, prevoznici su primorani da promene rute i pronađu alternativne pravce, koji su duži i skuplji. Ovo je povećalo intenzitet saobraćaja i stvorilo još veći pritisak na već zakrčene granične prelaze u regionu.

Za izlazak iz EU, procedure su za sada nešto manje i kraće se čeka. Za ulazak u EU redovi i vremena čekanja na graničnim prelazima su se povećali zbog pojačanih mera kontrole i inspekcija. Iako je za sada transport moguć, mogu se očekivati dalje mere EU koje će otežati najpre prevoz robe iz RUS preko EU zemalja, ali i mere Ruske Federacije za koje će zemlje i tržišta odrediti zabranu izvoza proizvoda i sirovina iz RF.

Zabranjen je tranzit, prenos, izvoz, pretovar i svako drugo kretanje robe koja ulazi u EU i koja je namenjena Rusiji, ukoliko je uključena na listu sankcija EU. Sva roba na navedenoj listi sankcija EU koja je namenjena Rusiji biće predmet procene rizika od strane carinskih organa EU, koji mogu odlučiti da li je pošiljka na listi predmetnih sankcija. Ovo će se posledično primenjivati i na eventualne nove sankcije EU usmerene na izvoz robe ka Rusiji.

<https://pks.rs/strana/sankcije-eu-usmerene-ka-rusiji> - link na sajt PKS

Trenutno vreme čekanja RUS-EST: na izlazu jedan dan, a na ulazu nema zadržavanja. RUS-LV: na izlazu četiri dana, na ulazu u zemlju bez zadržavanja. Belorusija, izlaz ka EU: BLR ka LV i LT čeka se tri do pet dana bez elektronskih propusnica, BLR-PL čeka se pet sati na ulazu, a na izlazu iz Poljske u Belorusiju nema zadržavanja. Svi prelazi RU-BY i RU-FIN su otvoreni dvosmerno.

Svi prelazi Iz Ukrajine ka Belorusiji su zavrtvoreni osim za izbegličke konvoje. Prelazi Chop ka Mađarskoj i Đakovo ka Rumuniji zatvoreni su za tranzit robe osim za humanitarne konvoje. Prelaz Yagodin je otvoren za prazna vozila, humanitarne i izbegličke konvoje.

Situacija na terenu se menja svakodnevno i prevoznicima se preporučuje da pažljivo procene rizik prilikom organizovanja transporta ka Rusiji i budu u kontaktu sa Udruženjem za Saobraćaj pri PKS.

Troškovi transporta kontinuirano rastu imajući u vidu nagli rast cene nafte, vreme čekanja na granicama, neizvesnost u pogledu funkcionisanja graničnih prelaza, kao i ozbiljne poteškoće u angažovanju i ceni vozača koji su spremni da voze na ovom tržištu, kao i nemogućnosti osiguravanja robe u transportu. Cena goriva će se u narednih 30 dana usklađivati svakog petka.

Pretovarna luka Konstanca trenutno prima ruske brodove, bez informacije koliko će to dugo trajati. Za sada železnički transport funkcioniše preko Poljske i Belorusije i prevoze se uglavnom naftni derivati. Jedina trenutna vazдушna veza Evrope i Rusije, usled evropske zabrane leta ruskih aviona, odvija se preko Beograda i Istanbula.

Korisni linkove za praćenje situacije na granicama:

Stanje na graničnim prelazima Rusija , Ukrajina i Belorusija:

<https://pks.rs/strana/sekcija/ukrajina-informacije-o-granicnim-prelazima>

Letonija:

vid.gov.lv/ru/kravas_auto_rindas

Estonija:

estonianborder.eu/yphis/bordersAndWaitingAreas.action
estonianborder.eu/yphis/borderQueueInfo.action

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-saobracaj>

E-mail: saobracaj@pks.rs

Platni promet

Prema izveštajima banaka čiji klijenti posluju sa partnerima u kriznom plaćanje i naplata se obavlja neometano preko ruskih banka koje nisu pod sankcijama i obavljaju se najvećim delom u EUR. Plaćanja u EUR od kupaca iz Rusije su otežana jer ruske kompanije otežano dolaze do valute EUR, što predstavlja dodatno opterećenje u samom procesu naplate iz Rusije. Transakcije u rubljama su malog obima dodatno opterećene volatilnim kursom ali se i te pozicije zatvaraju, mada usporeno. U ovom momentu je lakše omogućiti devizne prilive u RUB za naše izvoznike nego devizna plaćanja uvoznika u RUB.

Transakcije preko korespondentskih banka iz EU odvijaju se usporeno, jer se vrši provera bezbednosti plaćanja/naplate, a istu vrše i korespondentske banke. Problemi mogu nastati ukoliko plaćanje ide ka licima (i fizičkim i pravnim) koja se nalaze na listama sankcija, koje se stalno proširuju. EU donela novi paket sankcija protiv Rusije i Belorusije. Iz sistema SWIFT izbačene su za tri beloruske banke: Belagroprombank, Bank Dabrabyt i Development bank of The Belarus. Zabrinjavaju i pritisci evropskih zemalja da se iz SWIFT-a izbací Sberbanka, najveća ruska banka i značajna korespondentska banka za plaćanja energetskog sektora. Domaće banke na dnevnom nivou prate situaciju u cilju minimiziranja rizika izvršenja transakcija prema ugroženom regionu.

Ruska alternativa SWIFT-u, SPFS, u koju je uključeno oko 400 finansijskih institucija, raširena je uglavnom u Rusiji, mada je jedan deo korisnika i iz zemalja bivšeg sovjetskog prostora. S druge strane, Kina takođe ima alternativu SWIFT-u, CIPS, sa 1.280 finansijskih institucija u preko 100 zemalja. Moguća integracija ove dve mreže u budućem periodu bi uspostavila neku vrstu alternative SWIFT-u za ruski deo finansijskog sistema izolovanog sankcijama.

Imajući u vidu povećanje rizika, kao i činjenicu da otvaranje računa poslovnih partnera kod ruskih banka koje nisu pod sankcijama, prema informacijama sa terena može potrajati i duže od 7 dana, zbog internih procedura, regulatornih zahteva u vezi AML-a, povećanog broja zahteva i sl, apelujemo na izvoznike da budu oprezni prilikom izvoza većih količina robe. Na rizik naplate treba dodati i praktičnu nemogućnost osiguranja robe u tranzitu pri isporuci robe na tržišta RUS, BLR, UKR.

Prema pravilima za transakcije sa stranim kompanijama iz zemalja i teritorija koje su od strane Rusije proglašene za neprijateljske (što uključuje i zemlje iz sporazuma Otvoreni Balkan), sve transakcije i poslovanje ruskih kompanija sa građanima i firmama iz ovih zemalja odobravaće vladina komisija za kontrolu stranih investicija

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-bankarstvo-osiguranje-i-druge-finansijske-institucije>

E-mail: bankarstvo@pks.rs

Energetika

Snabdevanje svim vrstama derivata nafte je redovno i stabilno. Na benzinskim stanicama ima svih vrsta motornih goriva i prodaja se odvija bez većih problema. Tržište gasa je stabilno, uvoz se realizuje iz Rusije Turskim i Balkanskim tokom.

Vlada Republike Srbije je usvojila set mera radi ublažavanja cenovnog udara usled globalnog rasat cena sirove nafte i očuvanja domaćeg tržišta derivata nafte:

- Ukinuta carinska stopa na uvoz sirove nafte sa trećih tržišta,
- Umanjen dinarski iznos akcize za evro dizel i benzin BMB95 za 20% i sada iznosi za gasna ulja 47,58 din./lit., benzin BMB95 46,27 din./lit
- Propisana je fiksna marža u mloprodaji za Evro dizel i benzin BMB95 u iznosu od 6 dinara,
- Propisana je maksimalna cena Evro dizela u iznosu od 179 din./litar za poljoprivrednike koji će se isključivo snabdevati na NIS-ovim pumpama.

Premijum goriva, aditivirane vrste evro dizela i benzina BMB100 oktana i autogas TNG su i dalje na slobodnom režimu i njihova cena biće tržišno određena.

Propisane mere oročene i važiće do 11. aprila 2022. godine.

PKS upozorava da bi građevinske kompanije mogle da imaju problema zbog tumačenja nove Uredbe, jer ona propisuje zabranu utakanje goriva u cisterne. Građevinske mašine (valjkovi, rovokopači, freze, finišeri), zbog nemogućnosti da sa gradilišta dođu do bezninskih pumpi, snabdevaju se gorivom iz cisterni u koje, prema tumačenju Uredbe, nije moguće tankovati gorivo na pumpama. Zbog toga smatramo da je potrebno dodatno tumačenje odredaba pomenute Uredbe u vezi sa snabdevanjem gorivom građevinskih kompanija.

Nakon rekordnih cena sirove nafte postignutih 8. marta u prethodnih dva dana nasatavlja se trend pada cena da bi jutros fjučersi na berzama bili na nivou od novembra. Cene gasa takođe prate trend i beleže značajan pad gotovo u iznosu od 20% u odnosu na prethodni dan i 40% u odnosu na najviše zabeležen cena gasa ikada, 8. marta 2022. godine. Sličan tend prate i cene električne energije.

Snabdevenost električnom energijom je stabilno i odvija se bez problema. Proizvodnja uglja na kopovima Kolubare je stabilizovana i očekuje uspostavljanje proizvodnje na planiranom nivou. Problem kolubarskog uglja je kvalitet, tj. energetska vrednost uglja kao i neotkrivena jalovina. Kostolački kopovi podigli su proizvodnju.

Obustavljen je uvoz sirovine za proizvodnju izolacionih materija iz Ukrajine, razmatraju se alternativna tržišta. Proizvođači energetskih kablova daju ponude koje važe 24 časa zbog dnevnog skoka cena aluminijuma i bakra sa

rokovima isporuke od 60 do 90 dana. Kompanije registrovane u Srbiji čiji je osnivač firma iz zapadnih zemalja imaju zabranu prodaje opreme izvođačima radova koji rade za firme čiji je vlasnik ruskog kapitala.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-energetiku-i-energetsko-rudarstvo>

E-mail: energetika@pks.rs

Snabdevenost maloprodaje

Pšenice i brašna ima u dovoljnim količinama da se pokriju domaće potrebe i Privredna komora Srbije je u stalnoj komunikaciji sa mlinarima i trgovcima kako bi se ubrzalo snabdevanje.

Tražnja blago raste, ali prema informacijama sa terena snabdevanje je stabilno, a neki marketi beleže i rast prodaje usled „akcijskih cena“. PKS objavljuje svakodnevno u 16.00 h pregled tražnje 11 grupa proizvoda. Lanac snabdevanja funkcioniše redovno.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-trgovinu>

E-mail: trgovina@pks.rs

Proizvodnja hrane

Vlada Republike Srbije je 10. marta donela Odluku o privremenoj zabrani izvoza osnovnih poljoprivredno prehrambenih proizvoda bitnih za stanovništvo (zrno pšenice, pšenično brašno, zrno kukuruza, kuruzna prekrupa i sirovo suncokretovo ulje), a primena počinje od danas 11.marta.

Odlukom vlade Republike Srbije usvojena je inicijativa Privredne komore Srbije odnosno Grupacije proizvođača biljnih ulja da se na određen vremenski period zaustavi izvoz sirovog ulja, a da ostane slobodan izvoz suncokretovog ulja u boci (rafinisano ulje).

Takođe, uvoznici iz zemalja CEFTA 2006 nam se javljaju sa problemom isporuke zabranjenih roba (brašno) za izvoz na ova tržišta (Makedonija, Crna Gora), a što će se negativno odraziti na njihovo poslovanje. Crna Gora je otvorila tender za popunjavanje robnih rezervi brašnom. Na upit mliinske industrije tražili smo informaciju od Uprave carina za izvoz brašna na UNMIK Kosovo i dobili informaciju da je izvoz zabranjen i za Kosovo.

Tržište kukuruza je mirno. Ponuda pšenice je na cenovnom nivou od 35,50 din/kg bez PDV-a, tražnje nema. Ponuda soje je po 79,00 din/kg uz obračun kvaliteta, dok je tražnja po ceni od 78,00 din/kg bez PDV-a.

Napomena: Predlog je da uputimo zahtev prema MPŠV kako bi se dozvolio izvoz brašna, i eventualno zrno pšenice za domaće proizvođače koji imaju već unapred potpisane ugovore koje treba da ispoštuju, jer pozicioniranje na evropskom i tržištu regiona je vrlo složeno.

U toku razgovori sa UC - da li ocarinjene barže mogu izaći iz zemlje jer smo dobili informaciju, da ima 6 ocarinjelih barži koje ne puštaju iz luke da izađu iz zemlje.

Na inicijativu izvoznika voća i povrća za Rusku Federaciju dogovoreno je da se početkom naredne nedelje organizuje sastanak sa firmama sektora voća i povrća kako bi se definisale dalje aktivnosti vezane za plasman ovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-biljnu-proizvodnju-i-prehrambenu-industriju>

E-mail: biljna.prehrambena@pks.rs

Proizvodnja mlečnih proizvoda i klanična industrija

Za potrebe mlecarske industrije na tržištu nema dovoljnih količina potrebnih sirovina – sirovog mleka iz domaće proizvodnje, cene u otkupu sirovog mleka kreću se i preko 40 dinara po litri. Procenjuje se da će usled porasta inputa neophodnih za proizvodnju u skorije vreme doći do novog povećanja cena sirovog mleka, što će se odraziti i na cenu mleka i mlečnih proizvoda u maloprodaji.

Evidentno je povećanje cena ambalaže (kartonska, PVC) preko 30%, teže se nabavlja. Postoji problem nabavke hemijskih sredstava neophodnih za tekuće održavanje proizvodnih pogona. Trenutno nema povećanja zaluiha gotovih proizvoda.

Klanična industrija – povećane su cene sirovina potrebnih za preradu mesa i to junećeg za oko 30%, svinjskog oko 20%. Pojedinačno, kompanije su korigovale cene 4 – 10% u zavisnosti od kategorije proizvoda. Zbog nedostatka metalne ambalaže pojedine kompanije su obustavile proizvodnju mesnih konzervi, a zbog nedostatka kartonske ambalaže otežan je i sam transport gotovih proizvoda u maloprodaju.

Dobavljači iz pojedinih zemalja EU (npr. Nemačka) otkazale su narudžbenice.

Trenutno nema povećanja zaliha gotovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-stocarstvo-i-proizvodnju-stocarskih-proizvoda>

E-mail: stocarstvo@pks.rs

Hemijska industrija

Gumarska industrija naglašava da određene sirovine dominantno uvozi iz Rusije i Belorusije, jedna od njih je industrijska čađ. S obzirom da multinacionalne kompanije koje posluju u Srbiji imaju određene standarde za dobavljače (iako za sve sirovine, pa i za čađ, postoji preko 10 alternativnih zemalja iz kojih je moguć uvoz), pitanje je da li dobavljači mogu da ispune uslove. Alternativna tržišta za čađ su Poljska, Češka, Italija, Nemačka, Mađarska, Kina, Turska, Francuska, SAD, Švdska, Slovenija. Pojedini proizvođači imaju zalihe sirovina za šest meseci, ali centrale traže da neke sirovine pošalju u njihove fabrike u EU da ne bi imali zastoj u proizvodnji i traže smanjenje proizvodnje u Srbiji, zbog uštede sirovina, tako da gase proizvodnju za vikend, iako su radili kontinuirano sedam dana u nedelji.

Proizvodnja veštačkog đubriva, kalijum hlorid, 81,1% uvoza iz Rusije, a 18,9% iz Belorusije do sada nije uvezeno sa drugih tržišta, ali alternativna tržišta mogu biti Kanada, Kina, Izrael i Jordan, pitanje je količina i cena. Urea i azotna đubriva se uvoze iz Ruske Federacije, a alternativna tržišta su Hrvatska, Libija, Rumunija, Turkmenistan, Azerbejdžan, Austrija, Mađarska, Nemačka, Ujedinjeni Arapski Emirati, Turska, Holandija, Slovačka. Zbog visoke cene prirodnog gasa primećuje sve češće su obustave proizvodnje mineralnih đubriva u EU.

Dubriva u Srbiji kao i sirovina za njegovu proizvodnju ima dovoljno za period predstojeće setve. U Srbiji trenutno ima 160.000 tona uree, a godišnja potrošnja je 250.000 tona. Kada postoji puno alternativnih tržišta cena je slična. Bezvodni amonijak se u značajnim količinama uvozi iz Ruske Federacije, ali postoje alternativna tržišta.

U martu mesecu je cena monomera porasla za od 50 do 135 evra po toni, što je neočekivano i što je doprinelo povećanju cene polimera.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-hemijsku-gumarsku-industriju-i-industriju-nemetala>

E-mail: hemija@pks.rs

Metalska i elektro industrija

Problem sa sirovinama (čelični limovi, cevi, profil) je postao alarmantan. Cena čelika se drastično uvećala, a trgovci su prestali (ili usporili) sa prodajom, čime je direktno ugrožena realizacija ugovorenih poslova kompanije u oblasti metaloprerade/mašinogradnje. U nekim slučajevima ugovoreni poslovi na ovim tržištima se otkazuju, na ime više sile.

Iako u elektro-industriji cene osnovnih metala rastu, situacija sa nabavkom elektro komponenata trenutno nije poremećena. Firma koja proizvodi pametna brojila planirala je za ovu godinu izvoz u vrednosti od 15 miliona evra, a duplo više u 2023. godini, čime bi ušli u prvih pet izvoznika na tržište Rusije u metalskoj i elektro-industriji. U slučaju odluke o uvođenju sankcija Rusiji, smatraju da visokotehonološki proizvodi treba da budu izuzeti.

Sektor poljoprivredne mehanizacije nema većih problema, osim već konstatovanih koji se tiču porasta cena sirovina i transporta, kao i otežanog plaćanja. Sva privredna društva iskazuju strah i neizvesnost u vezi sa budućim snabdevanjem energentima i njihovom cenom.

Ne postoje veći problemi u nabavci sirovina u automobilske industriji, a postoje i određene zalihe. Očekuju da u narednom periodu dođe do otežanog snabdevanja i povećanja cena, ali to sada još uvek nije slučaj.

Proizvodnja bakra i aluminijuma za sada se odvija bez većih smetnji. Cena ovih roba na berzi raste, što pogoduje domaćim proizvođačima. Sirovina trenutno imaju za narednih šest meseci. S obzirom da je izraženo značajno povećanje tražnje na svetskom tržištu za osnovnim metalima, kompanije ne bi trebalo da imaju problem u pronalaženju novih kupaca na drugim tržištima.

Livnice prijavljuju veliki porast cena sirovina, repromaterijala, naročito otpadnih metala što će direktno uticati na povećanje cena njihovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-metalnu-elektro-industriju-rudnike-metala-i-metalurgiju>

E-mail: metalska@pks.rs

Građevinska industrija

U PKS održan vanredni sastanak sa građevinskim kompanijama, povodom situacija na domaćem građevinskom tržištu izazvana krizom u Ukrajini. Glavni zaključci sastanka su:

- U najskorijem roku omogućiti klizne skale za buduće ugovore.
- U situacijama gde su ugovorene klizne skale (ugovori sa stranim izvođačima po međunarodnim kreditima), preporučiti da glavni izvođač prenese iste na podizvođače.
- Za postojeće ugovore analizirati cene po uspostavljanju strateških artikala najpotrebnijih za građevinske radove kako bi se završili započeti projekti
- Organizovati sastanak sa poslovnim bankama.
- Organizovati sastanak sa železarnom i trgovcima.

Nagli skok i nestabilnost cena materijala zbog čega dolazi do problema sa datim ponudama, za koje su se koristile stare cene, što automatski znači da je moguć veliki gubitak. Skok cena goriva koji povlači za sobom i skok svih ostalih cena.

Postoji otežana nabavka armature u Srbiji, stovarišta su zatvorena jer se očekuje dalji rast cene materijala. Za sedam dana cena je porasla za 50% evra po toni. Smanjena je ili obustavljena isporuka prema kupcima, zalihe prodavaca mogu trajati najviše dva meseca. PKS će u toku naredna dva dana organizovati sastanak između proizvođača, uvoznika i velikih građevinskih kompanija.

Vanredna situacija u Ukrajini dovela je do globalnog poremećaja tržišta hemikalija neophodnih za održavanje procesa proizvodnje cementa, prvenstveno gvožđe-sulfata i rastvora uree. U cementarama u Srbiji postoje zalihe za šest meseci.

Cementare su svoje potrebe za ugljem i naftnim koksom od oko 14 miliona evra, podmirivale 50% uvozom iz Rusije. Vlada Srbije na predlog PKS ubrzano radi na hitnom usklađivanju sa regulativama EU o korišćenju alternativnih goriva. Održano je nekoliko sastanaka i očekujemo rešenja koja će omogućiti nesmetanu proizvodnju cementa u Srbiji. Tržišta sa kojih je moguće da se uvezu kameni, mrki ugalj i koks su Grčka, Mađarska, Rumunija i SAD.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-gradevinarstvo-industriju-gradevinskog-materijala-i-stambenu-industriju>

E-mail: gradjevinarstvo@pks.rs

Sankcije EU prema Rusiji i Belorusiji

Na osnovu konsultacija sa nadležnim službama Evropske komisije o uticaju sankcija EU usmerenih ka Rusiji na srpski izvoz i tranzit srpske robe kroz EU, obavesteni smo sledeće : Zabranjen je tranzit, prenos, izvoz, pretovar i svako drugo kretanje robe koja ulazi u EU i koja je namenjena Rusiji, ukoliko je uključena na listu sankcija EU (članovi 2,2a, 3b i 3c Uredbe Saveta EU 833/2014 i 2022/328). Sva roba na navedenoj listi sankcija EU koja je namenjena Rusiji biće predmet procene rizika od strane carinskih organa EU, koji mogu odlučiti da li je pošiljka na listi predmetnih sankcija .

Robe obuhvaćene listom sankcija EU usmerenim ka Rusiji podrazumevaju robe dvostruke namene i tehnologije i pružanje srodnih usluga, kao i ograničenja u izvozu određenih dobara i usluga koje bi mogle doprineti unapređenju ruskog sektora odbrane i bezbednosti.

Takođe, ograničenja se uvode na prodaju, snabdevanje, transfer ili izvoz u Rusiju specifičnih dobara i tehnologija za upotrebu u preradi nafte, kao i zabranu izvoza robe i tehnologija koje se koriste u vazduhoplovstvu i svemirskoj industriji.

Detaljan spisak roba koje se nalaze na listi sankcija EU usmerenih ka Rusiji se mogu naći u aneksima [COUNCIL REGULATION \(EU\) No 833/2014](#) (Aneks II) i [COUNCIL REGULATION \(EU\) 2022/328](#) (Aneksi VI, IX i X)

Ovo će se posledično primenjivati I na eventualne nove sankcije EU usmerene na izvoz robe ka Rusiji.

Savet EU uveo je sankcije ka Belorusiji i Rusiji.

Mere koje je Savet EU uveo za Rusiju:

- Restrikcije u pogledu izvoza robe za pomorske navigacije i radio-komunikacionu tehnologiju. Zabranjena je prodaja, snabdevanje, transfer ili izvoz, direktno ili indirektno, robe i tehnologije za pomorsku plovidbu bilo kom fizičkom ili pravnom licu, entitetu ili telu u Rusiji, za upotrebu u Rusiji ili za korišćenje na brodu, koji plovi pod ruskom zastavom.
- Uključeno praćenje korišćenja kriptovaluta kako vi se obezbedila pravilna primena postojećih sektorskih restrikcija.
- Proširena je i lista pravnih lica, entiteta i tela na koje se primenjuju restrikcije u vezi sa investicionim uslugama, prenosivim hartijama od vrednosti, instrumentima tržišta novca i kreditima.

Mere koje je Savet EU uveo za Belorusiju:

- Korišćenje SWIFT sistema je zabranjeno za tri beloruske banke Belagroprombank, Bank Dabrabyt, i Development Bank of the Republic of Belarus, kao i njihove filijale u Belorusiji.
- Uvedena je zabrana transakcija sa Centralnom bankom Belorusije u vezi sa upravljanjem rezervama ili imovinom i u pogledu sa javnim finansiranjem i investicijama u Belorusiji.
- Zabranjen je listing i pružanje usluga u vezi sa akcijama beloruskih entiteta u EU od 12. aprila 2022. godine.
- Značajno će se ograničiti finansijski prilivi iz Belorusije u EU zabranom prihvatanja depozita, koji prelaze 100.000 evra od beloruskih državljana ili rezidenata, zabranom posedovanja računa beloruskih klijenata od strane Centralnog depoa hartija od vrednosti EU, kao i prodaja hartija od vrednosti denominovanih u evrima beloruskim klijentima.
- Zabranjena je isporuka novčanica denominovanih u evrima Belorusiji.

Link za ovu odluku Saveta EU:

https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/09/russia-s-military-aggression-against-ukraine-eu-agrees-new-sectoral-measures-targeting-belarus-and-russia/?utm_source=dsms-auto&utm_medium=email&utm_campaign=Russia%u2019s+military+aggression+against+Ukraine%3a+EU+agrees+new+sectoral+measures+targeting+Belarus+and+Russia

Pregled svih sankcija, koje EU primenjuje prema Rusiji i Belorusije se možete pronaći na sajtu Privredne komore Srbije.

Izmena regulative u Rusiji

„Vlada Ruske Federacije je definisala listu roba i opreme, prethodno uvezenih iz inostranstva u Rusiju, čiji izvoz iz zemlje je privremeno zabranjen. Odluka će biti na snazi do kraja 2022. godine.

Na spisku roba nalaze se tehnološka, telekomunikaciona, medicinska oprema, transportna sredstva, poljoprivredna i elektro oprema - ukupno više od 200 pozicija, uključujući železničke vagoni i lokomotive, kontejnere, turbine, mašine za obradu metala i kamena, monitore, projektore, e- upravljače i panele. Mera je usvojena sa ciljem održavanja stabilnosti tržišta.

Usvojena je Izvršna naredba, koja se jednim delom odnosi na obaveznu prodaju dela deviza koje primaju učesnici u spoljno-trgovinskoj delatnosti; zabrana deviznih transakcija u kojima rezidenti daju nerezidentima devize po ugovorima o kreditu; zabrana rezidenta da uplaćuju devize na svoje račune otvorene u bankama ili organizacijama u inostranstvu, ili da prenose novac bez otvaranja bankovnog računa korišćenjem opcija elektronskog plaćanja koje pružaju strani pružaoci platnih usluga.

Pored toga, Izvršna naredba definiše uslove pod kojima preduzeća mogu otkupiti svoje preostale akcije – outstandig shares (osim sticanja ovih akcija u cilju smanjenja njihovog ukupnog broja). Izvršnim nalogom je takođe utvrđeno da je javno akcionarsko društvo koje kupuje akcije koje je izdalo u skladu sa ovom naredbom dužno da pošalje odgovarajuće obaveštenje Centralnoj banci Ruske Federacije.“

Prevod uredbe je dostupan po zahtevu.

Force Majeure

U vezi sa saopštenjem Trgovinsko industrijske komore Ukrajine <https://ucci.org.ua/en/press-center/ucci-news/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022> na sajtu PKS je objavljeno sledeće <https://pks.rs/vesti/odlaganje-obaveza-zbog-dejstva-vise-sile-5900>

Navedeno podrazumeva da se ukrajinske firme mogu obratiti svojoj komori za potrebe dobijanja Uverenja o višoj sili, u svrhe pravdanja kašnjenja isporuke robe, poreskih obaveza ...koje treba da ispune u skladu sa uslovima potpisanih ugovora sa poslovnim partnerima.

UVERENJE O VIŠOJ SILI – Force Majeure Certificat je dokument koji služi da se objektivnim razlozima, privremeno ili trajno, obesnaži obaveza proistekla iz ugovornog odnosa.

Viša sila je prirodni događaj ili ljudska radnja koja se nije mogla predvideti ili sprečiti, a usled kojih je nastupila šteta, s tim da se ljudska radnja nije mogla pripisati u krivicu lica na koje bi inače padala odgovornost. Dejstvo više sile se smatra za slučaj koji oslobađa od odgovornosti za izvršavanje svih ili nekih ugovorenih obaveza i za naknadu štete za delimično ili potpuno neizvršenje ugovorenih obaveza – onu ugovornu stranu kod koje je nastupio slučaj više sile, ili obe ugovorne strane, kada je kod obe ugovorne strane nastupio slučaj više sile, a izvršenje obaveza koje je onemogućeno zbog dejstva više sile odlaže se za vreme njenog trajanja.

Navedeno podrazumeva da se ukrajinske firme mogu obratiti svojoj komori za potrebe dobijanja Uverenja o višoj sili, u svrhe pravdanja kašnjenja isporuke robe, poreskih obaveza ...koje treba da ispune u skladu sa uslovima potpisanih ugovora sa poslovnim partnerima.

Napominjem da članice PKS koje vrše uvoz roba sa teritorije Ukrajine se ne obraćaju PKS za potrebe dobijanja Uverenja o višoj sili, već svojim ukrajinskim partnerima koji će Uverenje o višoj sili zatražiti od Trgovinsko Industrijske komore Ukrajine.

Pregled aktuelnih cena berzanskih roba i procentualne promene

BERZANSKA ROBA	JEDINICA MERE	POSLEDNJA CENA	Promena			
			1D	5D	1M	YTD
Nafta WTI (bbl.)	USD/barel	109,8	▲ 3,56	▼ 5,09	▲ 17,93	▲ 45,98
Nafta BRENT (bbl.)	USD/barel	113,5	▲ 3,77	▼ 3,95	▲ 20,13	▲ 45,86
Prirodni gas (Btu.)	USD/MMBtu	4,7	▲ 0,82	▼ 6,92	▲ 18,47	▲ 25,17
Čelik (MT)	CNY/MT	5.307,0	▲ 0,01	▲ 0,20	▲ 0,02	▲ 4,55
Aluminijum (MT)	USD/tona	3.427,5	▲ 2,59	▼ 7,78	▲ 5,45	▲ 22,08
Bakar (MT)	USD/tona	10.117,0	▲ 1,15	▼ 2,26	▼ 1,34	▲ 4,08
Zlato (ounce)	USD/ounce	1.989,3	▼ 0,39	▲ 0,94	▲ 7,02	▲ 8,75
Srebro (ounce)	USD/ounce	25,8	▼ 0,59	▲ 0,23	▲ 9,22	▲ 10,52
Kukuruz (bu.)	USD/bušel	759,3	▲ 0,20	▲ 0,36	▲ 16,63	▲ 27,98
Pšenica (bu.)	USD/bušel	1.073,8	▼ 10,48	▼ 16,70	▲ 39,18	▲ 39,31
Sojina sačma (bu.)	USD/bušel	1.679,5	▼ 0,40	▲ 1,14	▲ 5,88	▲ 24,50
Šećer (lb.)	USD/funta	19,2	▲ 0,31	▼ 0,98	▲ 4,93	▲ 1,48
Suncokret seme (MT)	ZAR/tona	11.870,0	▼ 0,25	▼ 0,75	▲ 23,39	▲ 3,22
Ref. kamatna stopa (RUS) %		20,0	▲ 110,53	▲ 110,53	▲ 135,29	▲ 135,29
Ref. kamatna stopa (UKR) %		10,0	▲ 11,10	▲ 11,10	▲ 11,10	▲ 11,10
IMOEX Index (RUS)		2.470,5	▲ 20,04	0,00	▼ 30,34	▼ 34,77
PFTS Index (UKR)		519,2	0,00	0,00	▲ 0,08	▼ 0,68
EUR/UAH		33,7	▼ 1,27	▼ 3,56	▼ 5,71	▼ 8,36
USD/UAH		30,2	▼ 1,66	▼ 5,07	▼ 5,96	▼ 9,58
UAH/RUB		37,5	▼ 26,10	▼ 26,78	▼ 27,28	▼ 26,69
EUR/RUB		142,2	▲ 3,14	▼ 5,83	▼ 38,05	▼ 39,90
USD/RUB		118,7	▲ 1,44	▼ 8,26	▼ 36,79	▼ 37,08

Izvor: Bloomberg

Napomena: Usd - dolar cent; MMBtu - milion britanskih termalnih jedinica; ZAR - južnoafrički rand; CNY - kineski juan; IMOEX Index - Moscow Stock Exchange Index; PFTS Index - Kiev Stock Exchange Index; UAH - ukrajinska grivna; RUB - ruska rublja.